

Zapomniana polska szkoła w Esslingen

Z chwilą zakończenia II wojny światowej jednym z przejawów działalności polskich dipisów była odbudowa polskiego szkolnictwa w zachodnich strefach okupacyjnych Niemiec. W tamtym czasie powstało wiele cennych inicjatyw, które odegrały ważną rolę w kształceniu tamtego środowiska, do których należy zaliczyć polską szkołę w Esslingen (1945–1949).

Jej historia rozpoczęła się z chwilą, gdy władze amerykańskiej strefy okupacyjnej utworzyły obóz dla polskich dipisów w Esslingen. Pomysłodawcą szkoły było grono inżynierów z inż. Myronem Lepkalukiem na czele. Początki były trudne. Pierwsze wykłady rozpoczęły się już 15 maja 1945 r. pod nazwą Polska Szkoła Techniczna. Z czasem placówka otrzymała od UNRRA opuszczony budynek, który mieścił się przy Kanalstrasse 33. Z końcem 1945 r. powstał pierwszy Wydział Mechaniczny, a wraz z nim akademik przy przy Schelztorstrasse 54.

W 1946 r. rozpoczęła działalność Polska Wyższa Szkoła Techniczna (PWST), która istniała do 1949 r. Jej program był zbliżony do przedwojennych programów szkół Wawelberga i Rotwanda w Warszawie oraz Wyższej Szkoły Budowy Maszyn w Poznaniu i był rozłożony na 5 semestrów. Wydział Mechaniczny przygotowywał konstruktorów z dziedziny maszyn, obróbki metali, konstrukcji stalowych etc. Z czasem pojawił się Wydział Budowlany, który przygotowywał m.in. budowniczych i architektów. W ramach szkoły działał również quasi-Wydział Humanistyczny.

W szczytowym okresie, 1946/1947, w murach PWST studiowało około 300 studentów. Rozwój szkoły był udziałem przede wszystkim inż. Lepkaluka oraz inż. Skuby. Szkołę wierała Polska Sekcja Wojskowa oraz Oddziały Wartownicze.

Z czasem postępująca repatriacja spowodowała znaczny spadek studentów i kadry w Esslingen. Pojawiło się również widmo likwidacji placówki. W jej wyniku mieszkańcy obozu i pracownicy PWST zostali przeniesieni do Ludwigsburga na teren koszar „Luitpolkaserne”, a uczniowie i wykładowcy dojeżdżali koleją do Esslingen. Nowa administracja, IRO, zdecydowała o przekazaniu budynku na potrzeby PWST na terenie koszar „Arsenalkaserne” w Ludwigsburgu. Tak powstał samodzielny ośrodek szkolny

Budynek PWST w Esslingen

„College Camp”, którego szefem był Stefan Władysław, dowódca kompanii Wartowniczej (4020). W 1948 r. PWST musiała oddać główny budynek przy Kanalstrasse 33. W wyniku kolejnego spłotu wydarzeń całą działalność przeniesiono do Ludwigsburga. Od 1948 r. szkoła funkcjonowała już w uszczuplonym składzie. Jeszcze w tym samym roku władze IRO zarządziły ponowne przeniesienie szkoły na teren polskich koszar „Karlskaserne” im. Ignacego Paderewskiego w Ludwigsburgu. Z dużymi trudnościami szkoła dotrwała do 1949 r.

Ważnym elementem działalności PWST była aktywność Stowarzyszenia Bratniej Pomocy Studentów PWST „Bratniak”, które organizowało fundusze na pomoc aprowizacyjną dla studentów oraz dbało o obchody ważnych rocznic narodowych. W szkole funkcjonował chór studencki, organizowano działalność sportową oraz różnego rodzaju zawody. Działała szeroka publicystyka na łamach emigracyjnych czasopism.

Studenci pojawiali się pod koniec istnienia szkoły również na antenie radia Stuttgart. Pierwsza audycja odbyła się 2 stycznia 1949 r. Oficjalnie 3 lipca 1949 r. zakończyła działalność.

W okresie czterech lat istnienia PWST przez jej mury przeszło ponad 500 studentów. Spora część ukończyła w całości program PWST. Wielu kontynuowało dalsze studia techniczne w krajach osiedlenia (Australii, Kanadzie, Stanach Zjednoczonych oraz w Polsce). Do dzisiaj żyje jeden z byłych studentów PWST prof. Leszek Żukowski, były żołnierz AK i uczestnik Powstania Warszawskiego, student PWST w latach 1946–1947.

Po zakończeniu działalności szkoły jej historię przez kolejne lata podtrzymywali byli studenci i wykładowcy zrzeszeni w Stowarzyszeniu Absolwentów PWST (ang.: PWST Alumni Association).

(więcej na blogu: <http://uchodzcyniemczech.pl>)

dr Łukasz Wolak

ŁUKASZ WOLAK – dr, historyk i dokumentalista, absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego. Były pracownik Oddziału IPN we Wrocławiu oraz Centrum im. Willy'ego Brandta UWr. Uczestnik Centralnego Projektu Badawczego IPN pt. „Polska emigracja polityczna w latach 1939–1990”. Kontynuuje badania związane z polskimi uchodźcami w Niemczech po II wojnie światowej, których wyniki w części publikuje na popularnonaukowym blogu: (<http://uchodzcyniemczech.pl>). Zainteresowania badawcze: Polacy w Niemczech po 1945 r., polskie organizacje emigracyjne po II wojnie światowej, działacze emigracyjni w Niemczech po 1945 r., tajne służby PRL.

